

Гречко А.В.*доц., к.е.н ФММ НТУУ «КПІ»***Нечипорук С.О.***студентка ФММ НТУУ «КПІ»*

ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОЦЕСУ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМ ПОТЕНЦІАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА З МЕТОЮ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЙОГО КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ

Стаття присвячена дослідженню процесу управління фінансовим потенціалом підприємства та забезпеченню його конкурентоспроможності.

Автором проведено ґрунтовний аналіз сутності поняття фінансового потенціалу, виявлено основні чинники, що впливають на конкурентоспроможність підприємства, а також на основі проведеного аналізу визначено напрямки підвищення ефективності управління потенціалом підприємства та його конкурентоспроможністю.

Ключові слова: фінансовий потенціал, управління фінансовим потенціалом, конкурентоспроможність, конкурентоспроможність фінансового потенціалу.

Вступ. На сучасному етапі розвитку економічних відносин в Україні існує проблема нестабільності зовнішнього середовища, що призводить до мінливості попиту та пропозиції, зміни цін на товари та фактори виробництва, нестабільності конкурентного середовища та інших макро- і мікроекономічних проблем. За таких умов одним з першочергових завдань керівництва підприємства є детальна оцінка ситуації та формування поточних і перспективних можливостей по забезпеченню стабільного розвитку суб'єкта господарювання, зокрема за рахунок розвитку його фінансового потенціалу.

Соціально-економічна ситуація в країні на сьогоднішній день є досить критичною, масштаби кризи досягли максимального рівня, коли ринкові механізми стали абсолютно викривлені, більшість підприємств змушені працювати в критичних умовах і знаходяться на межі виживання. Поряд з цим для вітчизняної економіки характерна низька конкурентоспроможність вітчизняних підприємств, що є важливим чинником, який впливає на економічну безпеку країни. Саме в таких умовах надзвичайної актуальності набуває питання підвищення ефективності управління потенціалом підприємства, зокрема фінансовим. Адже перед підприємством постає багато питань, пов'язаних з його діяльністю. Функціонування підприємств ускладнюється змінами як у зовнішньому, так і внутрішньому середовищі, що обумовлює необхідність розробки нових підходів до управління підприємством в цілому та фінансовим потенціалом зокрема, створення економічних передумов

для досягнення максимального прибутку та забезпечення конкурентоспроможності підприємства на ринку.

Для підтримання позицій на ринку підприємство постійно повинне оцінювати своє становище, у тому числі конкурентоспроможність та фінансовий потенціал. Аналіз фінансового потенціалу та його планування на майбутнє дає можливість визначити, чи достатньо коштів для погашення заборгованості, чи платоспроможне підприємство, чи не загрожує йому банкрутство, а також чи достатній обсяг фінансових ресурсів. Таким чином, обрана тема дослідження є досить актуальною за сучасних умов розвитку вітчизняної економічної системи.

Проблема потенціалу підприємства і його конкурентоспроможності – складна і багатопланова. Найбільш істотний вклад в її розвиток внесли такі вчені як М. Портер, І. Ансофф (США), А. Гутман (Канада), Дж. Данінг (Великобританія). В наукових публікаціях ряду вітчизняних та російських вчених і практиків доцільно відмітити – Н.С. Краснокутську, О. Амоші, В. Андріанова, С. Аптекаря, Б. Буркинського, І. Герчикової, Г. Губерної, О. Дерев'янка, С. Єрохіна, Ю. Іванова, І. Лукінова, Д. Лук'яненко, В. Мамутова, В. Оберемчука, Ю. Пахомова, А. Старостіної, М. Чумаченка, Л. Червової, М. Якубовського, С. Ярошенка та ін. Разом з тим, дана тема залишається актуальною, оскільки існуючі підходи до управління фінансовим потенціалом підприємства потребують постійного вдосконалення у зв'язку з мінливістю зовнішнього середовища та погіршенням економічної ситуації в країні.

Постановка завдання. Метою даної статті є проведення комплексного аналізу напрямків підвищення ефективності управління фінансовим потенціалом підприємства з позиції забезпечення його конкурентоспроможності за сучасних умов розвитку економічних процесів.

Відповідно до зазначеної мети, в роботі поставлено та вирішено наступні завдання:

- проведено ґрунтовний аналіз сутності поняття фінансового потенціалу;
- виявлено основні чинники, що впливають на конкурентоспроможність підприємства;
- визначено напрямки підвищення ефективності управління потенціалом підприємства та його конкурентоспроможністю.

Результати дослідження. Потенціал – це наявні засоби, запаси та джерела, що можуть бути використані для досягнення певної мети, розв'язання певного завдання, а також можливості окремої особи, суспільства та держави в певній галузі [1]. Потенціал підприємства характеризує вся сукупність показників і чинників, які визначають його можливості, кошти, запаси, ресурси, виробничі резерви, які можуть бути використані в господарській діяльності [2].

У зв'язку з цим необхідний системний підхід до аналізу, оцінки та управління його діяльністю, спрямованої на формування і використання

інтегрального потенціалу підприємства в інтересах забезпечення конкурентоспроможності та довгострокового і сталого розвитку.

Потенціал підприємства відіграє важливу роль у конкурентоспроможності підприємства, оскільки варіантність об'єднання різних ресурсів обумовлює різноманітність внутрішньої будови підприємства і можливостей досягнення конкурентоспроможності. Однак потенціал підприємства залежить не тільки від внутрішніх можливостей (функціональних, організаційних, ресурсних), але, природно, і від зовнішніх умов: величини споживчого попиту, дій конкурентів, відносин з постачальниками сировини, політики уряду і т. д.

Управління фінансовим потенціалом – це поетапний процес впливу на фінансовий потенціал для збереження його стійкості або переходу із одного стану в інший у відповідності до цілей і мети діяльності підприємства [3]. Рівень наявного у підприємства фінансового потенціалу визначається обсягом та якістю накопичених у підприємства фінансових ресурсів (стану активів, рівня ліквідності, можливостей та обсягів залучення кредитів).

Термін «конкуренція» походить від латинського слова *conspicere*, що означає «зіштовхуюсь». Конкуренція – це суперництво між учасниками ринкового господарства за найвигідніші умови виробництва, продажу і купівлі товарів та послуг, за привласнення найбільших прибутків [4].

У загальному вигляді конкурентоспроможність – це властивість об'єкта, що характеризується ступенем реального чи потенційного задоволення їм конкретної потреби в порівнянні з аналогічними об'єктами, що діють на даному ринку [4].

Існує ряд факторів, що впливають на конкурентоспроможність підприємства: політична обстановка в державі і вплив держави на цінову політику, податкову, зовнішньоекономічну, фінансово-кредитну, науково-технічну та інноваційну політику, державне регулювання якості продукції, антимонопольне законодавство, система заходів державної підтримки вітчизняного виробника, стан попиту та пропозиції на ринку і розвиток інфраструктури ринку, наявність конкурентів і стан конкуренції на ринку, розміщення виробничих сил і рівень концентрації виробництва, наявність сировинних ресурсів, загальний рівень техніки, технологій та інновацій у галузі тощо [2].

Конкурентоспроможність визначає можливості виживання підприємства в умовах постійної конкурентної боротьби на ринку і відбиває продуктивність використання його ресурсів. Тому для забезпечення конкурентоспроможності підприємства повинні постійно піклуватися про найбільш повне й ефективне використання ресурсів.

У процесі підвищення конкурентоспроможності великої ролі з точки зору окремого підприємства набувають такі обставини [4]:

1. Факторні умови.

2. Умови попиту. Політична і економічна нестабільність унеможлиблюють правдиву оцінку платоспроможного попиту на товари та послуги, звідки випливає істотний фактор ризику для підприємств.

3. Умови ресурсно-технічного забезпечення.

4. Підприємницька стратегія. Вирішальне значення набуває спроможність керівництва використовувати потенціал підприємства для економічного зростання та стабільного розвитку.

Отже, формування конкурентності підприємства пов'язане з розробкою конкурентної стратегії. Конкурентна стратегія має не тільки задавати критерії диференціації виробленої продукції, але і визначати напрями підвищення конкурентоспроможності бізнес-процесів і функцій. Реалізація та розвиток конкурентоздатного підприємства здійснюється на основі функціональних стратегій, роль яких не зводиться лише до забезпечення зростання продуктивності праці, ефективному використанню всіх видів наявних ресурсів і внутрішньовиробничих резервів. Функціональні стратегії є засобом реалізації конкурентної стратегії, а значить повинні сприяти погодженням конкурентного потенціалу промислового підприємства з потенціалами ринків постачання і збуту. Отже, поряд із забезпеченням внутрішньої економічної ефективності, вони повинні фокусувати увагу на збільшенні корисності вироблених товарів і послуг для споживача.

Таким чином, конкурентоспроможність підприємства являє собою інтегральну тимчасову характеристику в умовах конкретного ринку, визначальну здатність підприємства функціонувати в безкризовому режимі і положення по відношенню до прямих конкурентів за основними параметрами його потенціалу – фінансового, техніко-технологічного, кадрового, організаційно – управлінського маркетингового, інноваційного [5].

Таким чином, прослідковується нерозривний зв'язок між поняттями конкурентоспроможність і потенціал. Найважливіше завданням управління потенціалом полягає в тому, щоб забезпечити підприємствам умови для досягнення необхідних конкурентних переваг шляхом найбільш ефективного використання потенціалу та збільшення його значними темпами.

Для цього необхідно проводити аналіз всіх складових потенціалу: техніко-технологічний, кадровий, фінансовий, організаційно-управлінський, маркетинговий, інноваційний та впроваджувати заходи щодо підвищення ефективності формування наявного фінансового потенціалу. Для цього підприємствам необхідно сформулювати власну стратегію управління фінансовим потенціалом. Це може бути як стратегічний чи виробничий фінансові плани (на місяць, півроку або будь-який інший часовий відрізок) – план доходів та витрат, балансовий план; так і бюджетування, що є елементом оперативного фінансового планування.

Підприємство при розробці стратегії управління фінансовим потенціалом повинно орієнтуватися на наступні її етапи [4]:

1. планування та прогнозування грошових потоків: складання відповідних внутрішніх документів (бюджет грошових потоків, плановий звіт про рух грошових коштів, платіжний календар тощо);

2. затвердження та впровадження бюджету грошових потоків (дотримання його при організації операційної, інвестиційної та фінансової діяльності);

3. контролінг виконання бюджету грошових потоків та планових показників звіту про рух грошових коштів;

4. корегування планових величин відповідно до зміни зовнішніх і внутрішніх умов реалізації бюджету грошових потоків.

Під час формування стратегії підприємство повинно особливу увагу приділити наступним пунктам [5]:

1. збільшення та прискорення формування вхідних грошових потоків підприємства;

2. оптимізація формування вихідних грошових потоків підприємства в часі;

3. прогнозування та планування резерву ліквідності;

4. зменшення фінансових ризиків.

Управління фінансовим потенціалом зводиться до безперервного процесу обробки фінансової інформації, її аналізу і подальшої розробки і прийняття управлінських рішень за результатами аналізу. Безпосередньо сама стратегія повинна бути частиною загальної стратегії підприємства і бути спрямованою на реалізацію головної мети функціонування підприємства – підвищення багатства власника.

Основними напрямками підвищення ефективності управління потенціалом підприємства та його конкурентоспроможністю можна виділити наступні: підвищення ефективності використання основних засобів (вдосконалення структури основних засобів підприємства, технічне переозброєння, оптимізація структури виробничого обладнання, ліквідація проблемних етапів у виробничому процесі); прискорення обертання оборотних коштів (створення оптимальних обсягів виробничих запасів; упровадження прогресивних ресурсозберігаючих технологій; зниження матеріало- і енергомісткості продукції); модернізація виробничої інфраструктури підприємства; удосконалення маркетингової діяльності підприємства; прискорення процесу реалізації готової продукції; ефективне управління дебіторською заборгованістю; пошук оптимальних схем взаємодії з банківськими установами з приводу залучення коштів і здійснення розрахунків; підвищення ефективності роботи персоналу.

Висновки. Отже, у зв'язку з цим доцільним вбачається зробити висновок про те, що фінансовий потенціал – сукупність фінансових ресурсів, що знаходиться у розпорядженні підприємства, а також можливість, здатність та необхідність їх як простого, так і розширеного

відтворення з метою забезпечення стійкого, динамічного та збалансованого розвитку підприємства.

Таким чином, вкрай важливим є визначення сутності фінансового потенціалу, його складових, та способів його розширення та примноження, адже його потужність, ефективно та доцільне використання його ресурсів сприятиме подоланню критичних явищ у діяльності підприємств, надаватиме можливості для підвищення їх конкурентоспроможності та нарощування обсягів виробництва.

Список використаних джерел

1. Большая Советская энциклопедия. Т. 29. – М.: Сов. энциклопедия, 1975.
2. Волинський Г. О. Про конкурентні переваги в умовах глобалізації / Г.О. Волинський // Економіка України. – 2006. – № 12. – С. 68–72.
3. О. І. Маслак. Особливості оцінювання фінансового потенціалу промислового підприємства/Вісник КрНУ імені Михайла Остроградського. Випуск 6/2012 (77).
4. Конкурентоспроможність підприємства: оцінка рівня та напрями підвищення: [монографія / за заг. ред. О. Г. Янкового]. – Одеса: Атлант, 2013. – 470 с.
5. Краснокутська Н.Г. Потенціал підприємства: формування та оцінка / Н.Г. Краснокутська // Харків, – 288 с.

Гречко А.В., Нечипорук С.О.

ИССЛЕДОВАНИЕ ПРОЦЕССА УПРАВЛЕНИЯ ПРЕДПРИЯТИЯ С ЦЕЛЮ ОБЕСПЕЧЕНИЯ ЕГО КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ

Статья посвящена исследованию процесса управления финансовым потенциалом предприятия и обеспечению его конкурентоспособности. Автором проведен обстоятельный анализ сущности понятия финансового потенциала, выявлены основные факторы, влияющие на конкурентоспособность предприятия, а также на основе проведенного анализа определены направления повышения эффективности управления потенциалом предприятия и его конкурентоспособности.

Ключевые слова: финансовый потенциал, управление финансовым потенциалом, конкурентоспособность, конкурентоспособность финансового потенциала.

Grechko A.V., Nечeporuk S.O.

INVESTIGATION OF THE PROCESS OF ENTERPRISE MANAGEMENT TO ENSURE ITS COMPETITIVENESS

The article investigates the process of managing the financial potential of the enterprise and ensure its competitiveness. The author conducted a thorough analysis of the essence of the notion of financial capacity, the main factors affecting the competitiveness of the enterprise, as well as on the basis of this analysis, the direction of improving the management of the company and its potential competitiveness.

Keywords: financial capacity, financial management capacity, competitiveness, financial capacity competitiveness.

Кавтиш О.П.

доц. ФММ НТУУ «КПІ»

Ночовна А.С.

студентка ФММ НТУУ «КПІ»

УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ З МЕТОЮ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

У статті розглянуто актуальні питання управління грошовими потоками підприємств. Визначено основні напрями вдосконалення управління грошовими потоками у частині їх планування і аналізу. Обґрунтовано доцільність застосування інструментарію календарного планування та аналізу у процесі управління грошовими потоками.

Ключові слова: грошові потоки, планування, платіжний календар, прогнозування.

Вступ. Управління грошовими потоками підприємства є важливою складовою загальної системи управління його фінансовою діяльністю. Рационально вибудована послідовність реалізації процесу управління грошовими потоками може забезпечити більш продумане та економне використання власних фінансових ресурсів, сформованих із внутрішніх джерел, знизити залежність темпів розвитку підприємства від залучених коштів, сформувані оптимальне їх співвідношення. Особливої актуальності питання управління грошовими потоками набуває для підприємств, які знаходяться на ранніх стадіях життєвого циклу, доступ яких до зовнішніх джерел фінансування досить обмежений, а власні ресурси перебувають на стадії формування. Не менш актуальним є використання управління грошовими потоками для підприємств, що працюють в умовах кризи і невизначеності.

Окремі питання управління грошовими потоками розглядаються в наукових працях таких відомих учених-економістів, як І.О. Бланк, В.В. Ковальов, Л.О. Лігоненко, О.М. Литнев, А.М. Поддєрьогін, В.П. Савчук, Г.В. Ситник та ін.

Однак, слід зазначити, що грошові потоки як самостійний об'єкт фінансового управління на сьогоднішній день у сучасній економічній літературі досліджені недостатньо. Разом з тим, вони безумовно є важливим самостійним об'єктом фінансового менеджменту, що потребує поглиблення теоретичних основ та розширення практичних рекомендацій у даній області.